

Monumentnummer*: 514493

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	26 juni 2000
Kadaster deel/nr	82965/169

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Apeldoorn	Apeldoorn	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Apeldoorn	M			10105

Omschrijving**

Inleiding

Groot vrijstaand PAVILJOEN, genaamd 'Berk' en behorend tot de oorspronkelijke bebouwing van de voormalige Joodse psychiatrische inrichting het 'Apeldoornsche Bosch'. Het paviljoen is in 1914/15 gebouwd voor de eerste klas huisvesting van 15 vrouwen, naar ontwerp van de Amsterdamse architect Emanuel M. Rood. Het pand is gelegen aan de noordrand van het terrein, aan de zijde van de Zutphensestraat, en is ten opzichte van de straat iets overhoeks geplaatst.

Omschrijving

Het pand is opgetrokken op samengestelde plattegrond en telt twee bouwlagen onder een plat dak. De plattegrond heeft de vorm van een uitgerekte H: een lang gebouw met aan de uiteinden een dwars geplaatste, en ten opzichte van de gevels van het lange gebouw uitspringende vleugel. In het midden van de lange vleugel bevindt zich aan beide zijden een vijfzijdige erker, ter plaatse van de noordgevel is deze aan beide zijden geflankeerd door een torenvormige uitbouw.

De gevels zijn overwegend gepleisterd. De plint, speklagen, ontlastingsbogen en grote delen van de borstwering op het dak zijn uitgevoerd in schoon metselwerk. De plint is uitgevoerd in baksteen met een afgeschuinde deklijst van rode verblendsteen. De speklagen, ontlastingsbogen (segmentbogen) en de lekdorpels van de vensters zijn eveneens uitgevoerd in rode verblendsteen. De balustrade is uitgevoerd in baksteen, maar is in zijn huidige gedaante waarschijnlijk niet oorspronkelijk. Ter plaatse van de erkers in het midden van de lange vleugel gaat de borstwering hoger op en is gepleisterd. De gevels hebben een grote diversiteit aan venstervormen en vooral -indelingen. Deze indelingen zijn deels het gevolg van latere wijzigingen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De NOORDGEVEL (de gevel gekeerd naar de Zutphensestraat) bevat in het midden een vijfzijdige erker met in het voorvalk in het midden twee deuren met 4-ruits panelen en 2-ruits bovenlichten. Links en rechts en in de twee schuin geplaatste zijvlakken een 4-ruits venster met 2-ruits bovenlicht. Boven de erker bevindt zich een balkon, toegankelijk via een deur met 4-ruits panelen en 2-ruits bovenlichten. Links en rechts van de deur een 6-ruits schuifvenster. De twee torenvormige uitbouwen die de erker flankeren hebben op beide bouwlagen een klein 4-ruits venster. De twee uitbouwen zijn lager dan de hoofdbouw en hebben een overstekend dak op klossen. Het balkon heeft een bakstenen borstwering in schoon metselwerk. Rechts van de rechter uitbouw op de begane grond in het midden een deur met 2-ruits bovenlicht met links en rechts een 4-ruits venster met 2-ruits bovenlicht en op de verdieping rechts een ingehakte deur met 2-ruits bovenlicht en links daarvan twee vensters als op de begane grond. Links van de linker uitbouw op de begane grond links een deur met 2-ruits bovenlicht met rechts een 4-ruits venster met 2-ruits bovenlicht en op de verdieping twee vensters als op de begane grond. De noordgevel van de vleugels op de uiteinden heeft op beide bouwlagen vier grote vensters met verschillende roedeverdelingen. Daarnaast op de begane grond nog een klein venster.

De OOSTGEVEL heeft een asymmetrische indeling en bevat op de begane grond links een venster met 4-ruits stolpraam en gedeeld bovenlicht. Rechts bevindt zich naast een klein enkelruits venster een entree met natuurstenen omlijsting en gedeeld bovenlicht. De deur is gewijzigd. De gevel rechts van de entree wordt aan het zicht onttrokken door een latere aanbouw. De verdieping heeft drie vensters met 4-ruits stolpraam en 2-ruits bovenlicht.

De ZUIDGEVEL bevat in het midden een forse vijfzijdige erker met in het voorvlak twee deuren, beide aan beide zijden geflankeerd door smalle vensters met 4-ruits onderraam en enkelruits bovenlicht. De deuren hebben een 9-ruits glaspaneel en een 6-ruits bovenlicht. De beide schuin geplaatste zijden bevatten een venster met 12-ruits onderraam en 4-ruits bovenlicht. De bovenlichten zijn ingekort ten behoeve van een bak voor een rolluik. De twee haaks op de gevel staande zijden hebben een deur met 9-ruits glaspaneel en 3-ruits bovenlicht. Boven de erker bevindt zich een balkon, toegankelijk via twee deuren, beide aan beide zijden geflankeerd door vensters met 6-ruits onderraam en 2-ruits bovenlicht. De deuren hebben een 9-ruits glaspaneel en een 3-ruits bovenlicht. Het balkon heeft een borstwering uitgevoerd in schoon metselwerk.

De gevel heeft links van de erker zowel op de begane grond als de verdieping vier vensters, rechts van de erker onder vier en boven drie. De vensters hebben 9-ruits onderramen en 3-ruits bovenlichten. Op de begane grond zijn de bovenlichten ingekort ten behoeve van een bak voor een rolluik.

De zuidgevel van de rechter vleugel wordt op de begane grond aan het zicht onttrokken door een latere uitbouw. De verdieping heeft links drie hoge smalle vensters met 3-ruits onderraam en enkelruits bovenlicht. Het middelste venster is iets breder dan de twee flankerende. Rechts een venster met 4-ruits onderraam en 4-ruits bovenlicht. De zuidgevel van de linker vleugel heeft op de begane grond twee deuren met 9-ruits paneel en ingekort 3-ruits bovenlicht en op de verdieping twee vensters met 9-ruits onderraam en 3-ruits bovenlicht.

De WESTGEVEL heeft evenals de oostgevel een asymmetrische indeling met vensters met 4-ruits stolpramen en 2-ruits bovenlichten en een enkel klein venster met 4-ruits raam.

Waardering

PAVILJOEN uit 1914/15, gelegen op het terrein van GROOT SCHUYLENBURG.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Van architectuurhistorische waarde als goed en voor de tijd van ontstaan (1914/15) typerend voorbeeld van een paviljoen op het terrein van Groot Schuylenburg. Deze instelling stond oorspronkelijk bekend als psychiatrische inrichting Het Apeldoornsche Bosch. De bouw van dit soort vrijstaande paviljoens is typerend voor de vroege twintigste eeuw. De functionele opzet ervan, werd meestal gecombineerd met een interpretatie van in die tijd gangbare bouwstijlen. Dit gebouw is in hoofdvorm en detaillering goed bewaard gebleven en heeft door haar opvallende architectuur met witgepleisterde gevels, balustrade en accenten in rode verblendsteen een belangrijk beeldbepalend karakter. De villa en de drie te beschermen paviljoens zijn herkenbaar aan deze architectuur en vormen zo een belangrijk ensemble.
- Van stedenbouwkundige waarde als belangrijk onderdeel van een viertal in hoofdvorm nog oorspronkelijke gebouwen, gelegen aan de Zutphensestraat. De vier in functie van elkaar verschillende gebouwen liggen in een parkachtige aanleg in het noordelijke deel van het complex. Ze liggen in elkaars verlengde en vormen zo de zuidelijke begrenzing van dit gedeelte van de Zutphensestraat.
- Van cultuurhistorische waarde als oorspronkelijk onderdeel van de voormalige Joodse inrichting voor Geesteszieken Het Apeldoornsche Bosch. Deze inrichting was voor de Tweede Wereldoorlog één van de grootste en meest vermaarde instellingen op dit gebied. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vond er vanuit deze inrichting een grootschalige deportatie van Joodse patiënten en verplegend personeel plaats. Hierdoor heeft het gehele complex ook een belangrijke herinneringswaarde aan de periode van de Tweede Wereldoorlog en de daaruit volgende verschrikkingen van de Holocaust.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Psychiatrische inrichting

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument